Aanvullend Ecologisch Onderzoek

Hoorn 77 te Alphen a/d Rijn

m.b.t. vleermuizen

Rapport 21A015
Uitgave oktober 2021

WATERSNIP advies

Colofon

Titel	Aanvullend Ecologisch Onderzoek Hoorn 77 te Alphen a/d Rijn m.b.t. vleermuizen
Projectnummer	21A015
Datum uitgave	Oktober 2021
Samengesteld door	Meia Domburg, adviseur Watersnip Advies John van Gemeren, senior adviseur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	Lingotto Alphen BV Postbus 93081 1090 BB Amsterdam
Contactpersoon opdrachtgever	De heer S. Boere

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 1

2 LOCATIEBESCHRIJVING 3

2.1 Huidige situatie 3
2.2 Plannen 3

3 WETTELIJK KADER 5

3.1 Europese richtlijnen 5
3.2 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving 5
3.2.1 Wet Natuurbescherming 2017 (Wnb) 5

4 METHODE EN MATERIALEN 9

4.1 Methode 9
4.1.1 Onderzoek Vleermuizen 9
4.1.2 Vleermuizen in relatie tot het plangebied 9

5 RESULTATEN 11

5.1 Vleermuizen 11
5.1.1 Veldbezoek 1, woensdag 19 mei 2021 11
5.1.2 Veldbezoek 2, woensdag 9 juni 2021 12
5.1.3 Veldbezoek 3, donderdagochtend 1 juli 2021 13
5.1.4 Veldbezoek 4, woensdagavond 25 augustus 2021 13
5.1.5 Veldbezoek 5, dinsdagochtend 31 augustus 2021 14
5.1.6 Veldbezoek 6, woensdagavond 14 september 2021 14

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 15

6.1 Vleermuizen 15
6.1.1 Zomer- en kraamverblijfplaatsen 15
6.1.2 Paarverblijf- en zwermplaatsen 15
6.1.3 Winterverblijfplaats 15
6.1.4 Foerageergebied 15
6.2 Sloop en nieuwbouw 15

7 ADVIES 17

7.1 Aanvraag ontheffing verboden is mogelijk 17
7.2 Schade voorkómen 17
7.3 Algemene Zorgplicht 18
7.4 Overige aanbevelingen 18

8 BRONNEN 21

1 Inleiding

Janssen de Jong Projectontwikkeling B.V. is voornemens om bedrijfslocatie Hoorn 75-79 en Ondernemingsweg 1a te Alphen aan den Rijn te ontwikkelen naar een gemengd gebied van wonen, werken en recreëren. Een deel van het gebied is bebouwd, te weten Hoorn 75-79. Ondernemingsweg 1a is een braakliggend deel.

In maart 2020 is er een Verkennend ecologisch onderzoek verricht op de bedrijfslocatie (*Watersnip rapport 20A016*) uitgevoerd door gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies. Ten aanzien van vleermuizen heeft er een bouwkundige inspectie plaatsgevonden om te bepalen of de panden geschikt zijn voor vleermuizen. Hieruit kwam de conclusie dat indien het bedrijfsverzamelgebouw op nummer 77 gesloopt gaat worden er een aanvullend ecologisch onderzoek dient te worden verricht naar vleermuizen.
Deze bevindingen zijn aangevuld met veldbezoeken naar de aanwezigheid van vleermuizen.

Er is gewerkt volgens de juridisch erkende Kennisdocumenten van BIJ12 en het Vleermuisprotocol 2021 van de 'Gegevensautoriteit Natuur'.
In deze rapportage wordt beschreven hoe het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd, wat de bevindingen zijn van dit onderzoek en de daarbij behorende voorlopige conclusies en aanbevelingen.

2 Locatiebeschrijving

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kilometervakken met de Amersfoortse coördinaten: 103/104, 46.

Het plangebied is voor een gedeelte bebouwd met kantoorpanden (Hoorn 75-79). Ondernemingsweg 1a is een braakliggend deel.
Het bebouwde deel van het plangebied kan in drie delen worden opgedeeld:
Pand A: Bedrijfshal
Pand B: Kantoorpand (bedrijfsverzamelgebouw)
Pand C: Verschillende kantoorpanden en winkel

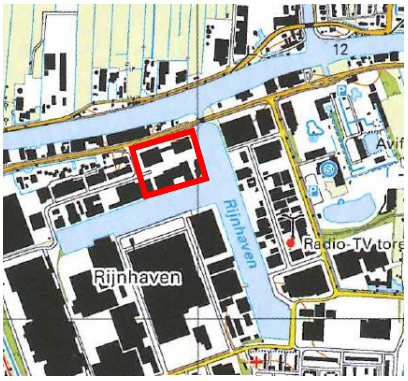

Figuur 1 Plangebied (rode contour)

Het braakliggende deel van het plangebied is in het kader van bestendig beheer recent gemaaid en afgeruimd.
Het terrein grenst ten zuiden en oosten aan de Rijnhaven.

2.2 Plannen

Het plangebied zal worden getransformeerd naar een gemengd gebied van wonen, werken en recreëren. Ten behoeve hiervan zullen enkele panden gerenoveerd dan wel gesloopt worden. In de nieuwe situatie zal ook het nu braakliggende deel bebouwd worden.

Figuur 2: Overzicht van het te onderzoeken plangebied (deel B)

3 Wettelijk kader

3.1 Europese richtlijnen

Binnen de Europese Unie vormen de Natura2000-gebieden een netwerk van beschermde natuur. Het doel van deze gebieden is het behoud van de biodiversiteit in Europa. Het beschermen van kwetsbare planten en dieren en hun leefgebieden is hierbij het uitgangspunt. Deze richtlijnen zijn in Europa uitgewerkt in de Vogel- en Habitatrichtlijn. In de Nederlandse wetgeving zijn deze geïmplementeerd in de Wet Natuurbescherming. Deze wet is van kracht geworden op 1 januari 2017.

3.2 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving

3.2.1 Wet Natuurbescherming 2017 (Wnb)

In de Wet Natuurbescherming zijn per 1 januari 2017 drie wetten opgenomen, te weten de *Natuurbeschermingswet*, *Flora- en faunawet* en *Boswet*.

Natura2000-gebieden
In Nederland zijn gebieden aangewezen als speciale beschermingszones. Deze gebieden vallen onder de Vogelrichtlijn en/of de Habitatrichtlijn en worden aangeduid als Natura2000-gebieden. Voor deze gebieden zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd. Per provincie is het college van Gedeputeerde Staten verantwoordelijk voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen. Tevens heeft de provincie de bevoegdheid om bijzondere landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen, mits deze niet reeds onder een Natura2000-gebied vallen.
Activiteiten die mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van de natuurlijke habitats, of habitats van soorten kunnen verslechteren of een significant verstorend effect zouden kunnen hebben op aangewezen soorten binnen een gebied, zijn vergunningsplichtig.

Soorten
De soortenbescherming is bedoeld om in het wild levende planten- en diersoorten te beschermen als er werkzaamheden plaatsvinden in en rond het leefgebied van een soort. In de Wet Natuurbescherming worden drie beschermingsregimes onderscheiden; Europees beschermde soorten vallen onder beschermingsregimes soorten “Vogelrichtlijn (wnb-vrl) en beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn” (wnb-hrl) en nationaal beschermde soorten vallen onder beschermingsregime “andere soorten” (wnb- andere soorten).

Werkzaamheden die schade kunnen veroorzaken aan soorten zijn, o.a; (ver)bouwen, slopen, of wegen aanleggen, water dempen en graven. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd.
De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen.

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, is het mogelijk te werken met een goedgekeurde gedragscode die toepasbaar is voor de geplande activiteiten en de aangetroffen soorten. Indien dit niet het geval is en er schade ontstaat aan beschermde soorten dient een ontheffing te worden

aangevraagd. Ontheffingen worden aangevraagd bij de provincie. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.

Door het nemen van (mitigerende) maatregelen kan een ontheffingsaanvraag in de meeste gevallen voorkomen worden. Deze maatregelen dienen voorafgaande aan de werkzaamheden uitgevoerd te worden om zo de functionaliteit van het plangebied voor de beschermde soort(en) ten allen tijden te behouden. Het gaat daarbij dus om het voorkómen van schade (zie figuur 3).
Deze mitigerende maatregelen dienen opgesteld te worden door of in samenwerking met een ter zake kundige.
Ook het integreren van ecologische maatregelen in onderdelen van het plan met het oog op consolideren van het leefgebied voor populaties kan een ontheffingsaanvraag voorkomen.

Figuur 3: Stappenplan onderzoek Wet natuurbescherming (Bron: www.regelink.net)

In het kader van de Wet natuurbescherming zijn alle vogels beschermd. Tijdens het broedseizoen zijn de nesten van alle vogels beschermd en mogen niet verontrust worden. Nesten van sommige vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Ten aanzien van jaarrond beschermde nesten onderscheidt de Wnb vijf categorieën: nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (1), nesten van koloniebroeders die jaarlijks dezelfde vaste broedplaats hebben (2), nesten van vogels die niet in kolonie broeden maar wel jaarlijks dezelfde vaste broedplek hebben (3), nesten van vogels die

jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest (4) en ten slotte nesten van vogels die geneigd zijn terug te keren naar de broedplek van het vorige jaar, maar wel flexibel genoeg zijn om zich elders te vestigen indien nodig (5). De nesten van de vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. De nesten van de soorten in categorie (5) zijn jaarrond beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn of als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Algemene zorgplicht (artikel 1.11)
Voor Natura2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor Natura2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en flora en/of fauna, deze handelingen achterwege dient te laten, of verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Houtopstanden, hout en houtproducten
Het is verboden om een houtopstand buiten de grenzen van de bebouwde kom geheel of gedeeltelijk te kappen, zonder hier voorafgaande aan de werkzaamheden melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Indien er houtopstand gekapt moet worden geldt er een herplantplicht.
Let wel, hakhoutbeheer geldt als bestendig beheer. Het gaat om kappen ter verwijdering op korte of langere termijn.

Toetsing Wet Natuurbescherming
Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van de gemeente Alphen aan den Rijn. Het gaat om bedrijfspanden die gerenoveerd dan wel gesloopt gaan worden. In de nieuwe situatie zal ook het nu braakliggende deel bebouwd worden. Schade t.a.v. Natura2000-gebieden is niet aan de orde.

In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek naar vleermuizen beschreven.

Er is geen sprake van het kappen van houtopstanden. De herplantplicht in het kader van de Wet Natuurbescherming is daarom niet aan de orde.

4 Methode en materialen

4.1 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de actuele kennisdocumenten voor vleermuizen van BIJ12. Hierbij is het Vleermuisprotocol 2021 van de Gegevensautoriteit Natuur gevolgd. In mei tot en met september 2021 hebben deskundige medewerkers van ecologisch adviesbureau Watersnip Advies meerdere veldbezoeken (zie schema) gebracht binnen de voorgeschreven tijdsperioden voor ondergenoemde soorten. De onderzoeken zijn uitgevoerd door J.C. Eijkelboom, A. van Braak, G.H. de Jong, J.T. van Braak en M. Domburg. De resultaten van deze bezoeken zijn verwerkt tot korte veldverslagen die vervolgens zijn gebruikt als basis voor hoofdstuk 5 'Resultaten'.

4.1.1 Onderzoek Vleermuizen

In Nederland komen circa 16 verschillende soorten vleermuizen voor, waarvan 7 soorten min of meer algemeen zijn en 9 soorten zeldzaam tot zeer zeldzaam. Daarnaast zijn 3 soorten uit Nederland verdwenen en 2 soorten als dwaalgast waargenomen. Vleermuissoorten stellen ieder specifieke eisen aan hun leefomgeving en verblijfsplaatsen. Zo zijn er soorten die voornamelijk voorkomen in bosgebied en soorten die een min of meer verstedelijkte omgeving prefereren. Daarnaast zijn er soorten die gedurende de dag in bomen of in gebouwen verblijven.

Naar aanleiding van de bureaustudie is gebruik gemaakt van de kennisdocumenten van de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse dwergvleermuis en Watervleermuis van BIJ12. Deze kennisdocumenten zijn gekoppeld aan het 'Vleermuisprotocol 2021' van de Gegevensautoriteit Natuur, die gebruikt is als richtlijn. In het plangebied zijn enkel de vaste rust- en verblijfsplaatsen van toepassing. In eerste instantie richt het onderzoek zich op kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen.
Er is gebruik gemaakt van de volgende materialen:

- Pettersson D200 en D 230 batdetector
- Roland Edirol R-05 opnamerecorder
- Herkenning van Nederlandse Vleermuissoorten aan hun Geluid (CD + boek) van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierenbescherming.

De resultaten van het veldbezoek zijn vastgelegd in veldverslagen welke vervolgens de basis vormen voor de rapportage.

4.1.2 Vleermuizen in relatie tot het plangebied

Om de relevante vleermuissoorten voor het plangebied in te kunnen schatten is een bureaustudie uitgevoerd. Uit de bureaustudie blijkt dat er verschillende beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis (0-1 km), Gewone/Grijze grootoorvleermuis en Kleine/Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis en Rosse vleermuis (1-5 km).

Overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken:

datum	tijd (uur)	Type onderzoek	weertype
19-05-21	21.34-23.34	Vleermuizen	Helder, wind NO3, 11-9°C
26-05-21	21.00-22.45	Rugstreeppad extra bezoek	Bewolkt, af en toe beetje regen, wind NW2, 12°C
01-06-21	23.45-00.15	Rugstreeppad extra bezoek	21-17°C, onbewolkt, wind O2/3
09-06-21	21.58-23.58	Vleermuizen	Helder, windstil, 18-14°C, lichtende nachtwolken
01-07-21	02.24-05.24	Vleermuizen	Bewolkt met af en toe lichte motregen, wind NW2, 16-14°C
25-08-21	20.45-23.45	Vleermuizen	14°C, bewolkt met af en toe motregen, wind WNW3
31-08-21	05.20-06.50	Vleermuizen extra bezoek	14°C, helder, wind N1
14-09-21	20.00-23.00	Vleermuizen	16°C, bewolkt met later opklaringen, droog, wind ZO1

Figuur 4: Geclusterde waarnemingen vleermuizen in plangebied

5 Resultaten

5.1 Vleermuizen

Het onderzoek naar het voorkomen en gebruik van de vleermuizen binnen het plangebied is uitgevoerd volgens de in 4.1.3 beschreven methode. In mei tot en met september zijn zes veldbezoeken uitgevoerd. Het onderzoek is gericht op het uitsluiten of aantonen van de volgende verblijfplaatsen:

- Kraamverblijfplaatsen
- Zomerverblijfplaatsen
- Paarverblijfplaatsen

Kraamverblijfplaatsen en zomerverblijfplaatsen
Kraamverblijfplaatsen worden in het voorjaar/begin zomer gebruikt door grote groepen dragende en zogende vrouwelijke dieren. Zomerverblijfplaatsen worden gebruikt door kleinere groepen of solitaire dieren die niet actief zijn in de voortplantingscyclus. Monitoring van deze beide verblijfplaatsen kan parallel plaats vinden, echter is de periode voor kraamverblijfplaatsen korter. Er is op vleermuizen geïnventariseerd middels zicht en geluid. De visuele inspectie is uitgevoerd door de panden te observeren op in- en uitvliegbewegingen. Tevens is gebruik gemaakt van een batdetector en opname apparatuur om soorten te kunnen onderscheiden.

Paarverblijfplaatsen
Paarverblijfplaatsen worden in het najaar gebruikt om zich in voort te planten. Mannetjes bakenen een territorium af door al vliegend de sociale roep te verspreiden om het territorium af te bakenen. Rond de toegang van het paarverblijfplaatsen wordt vaak door meerdere dieren op korte afstand gevlogen, ook wel “zwermen” genoemd. Er is op paarverblijfplaatsen geïnventariseerd middels zicht en geluid. De visuele inspectie is uitgevoerd door de panden te observeren op in- en uitvliegbewegingen. Tevens is gebruik gemaakt van een batdetector en opnameapparatuur om soorten en typen roepen te kunnen onderscheiden.

Voor de getallen (B3, B4 enz.) die in het verslag gebruikt worden zie figuur 4, pagina 10.

5.1.1 Veldbezoek 1, woensdag 19 mei 2021

Om 22.10 uur werd de eerste Gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze vloog uit een hoek van het pand bij B2. Hier bevindt zich een spleet van een paar centimeter breed tussen pand B en C. Er hangen in de spleet ook wat keutels aan de muur. Van 22.10 – 22.12 uur werden aan de andere zijde van het pand bij B3 en B4 drie foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Om 22.23 uur werd waargenomen dat bij B2 in de hoek een Gewone dwergvleermuis meerdere keren contact had met de gevel nabij het punt waar de eerste vleermuis uit vloog. Tijdens het hele avondbezoek waren er foeragerende gewone dwergvleermuizen actief bij het gebouw. Er werd veel over het gebouw heen en weer gevlogen en soms ook over de weg richting de Oude Rijn. Totaal leken er zeven gewone dwergvleermuizen actief te zijn, maar hier kunnen dubbeltellingen bij zijn.

Overige waarnemingen:
Een zingende Braamsluiper werd gehoord in de struiken aan de westkant van het terrein. Er waren veel kleine mantelmeeuwen actief op het dak en het braakliggende terrein. Om 21.45 uur werd een hoog overvliegende Gierzwaluw waargenomen en om 21.59 uur een Ooievaar.

Rugstreeppad
Om 23.00 uur werd heel kort een roepende Rugstreeppad gehoord vanaf het braakliggende terrein. Vanaf de noordzijde van de Oude Rijn werd kooractiviteit gehoord en verder op het bedrijventerrein Rijnhoek werden eveneens rugstreeppadden gehoord. Op 26 mei en op 1 juni zijn er nog extra bezoeken gebracht aan het braakliggende terrein voor een veldbezoek m.b.t. de Rugstreeppad. Op deze avonden werden er geen roepende rugstreeppadden meer gehoord. Waarschijnlijk is het terrein in de loop van de tijd weer opgedroogd na de vele regen en was het niet meer aantrekkelijk voor de Rugstreeppad. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de bouwperiode.

Conclusie:
Er bevindt zich een zomerverblijf in de spleet tussen de gebouwen B en C van gewone dwergvleermuizen.

5.1.2 Veldbezoek 2, woensdag 9 juni 2021

Een medewerker van het bedrijvenpand meldde dat hij een keer een vleermuis onder de metalen strip heeft zien kruipen bij A3.
Om 22.45 uur vlogen twee gewone dwergvleermuizen uit de spleet bij B2. Deze bleven tot 23.00 uur jagen langs het pand en over het dak heen naar de andere zijde van het pand. Om 23.05 uur vloog nog een derde exemplaar uit de spleet. Deze bleef 10 minuten foerageren langs het pand tussen B1 en B2. Aan de andere zijde van het pand, bij B3 en B4, werden foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen die ook weer over het pand richting B1 vlogen. Om 23.18 uur werd het stil en zijn tot het eind van het bezoek geen vleermuizen meer gehoord of gezien.

Figuur 5: Lichtende nachtwolken met in de hoek van de panden het aangetroffen zomerverblijf

Overige waarnemingen:
Er werden weer veel kleine mantelmeeuwen aangetroffen op het dak van pand B en het braakliggende terrein. Om 22.25 uur werd een alarmerende Scholekster vanaf het dak gehoord. Om 22.44 uur vloog een Kwak over richting het nabijgelegen Avifauna.

Conclusie:
Er is een zomerverblijf aangetroffen van drie exemplaren van de Gewone dwergvleermuis (zie figuur 4 en 5).

5.1.3 Veldbezoek 3, donderdagochtend 1 juli 2021

Om 02.33 uur werd een passerende Gewone dwergvleermuis gehoord in de buurt van B2. Van 02.35 uur tot 02.53 uur werden passerende en foeragerende gewone dwergvleermuizen gezien en gehoord bij C4, B5 en B3 langs de gevel en de gevelverlichting. Om 03.00 uur werd een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen langs de gevel bij B1. Bij B5 kwam om de 10 minuten een gewone dwergvleermuis langs. Om 04.27 uur werd een Gewone dwergvleermuis dicht langs de spleet bij B2 vliegend waargenomen. Er werd tot 04.55 uur over en langs het gebouw gefoerageerd. Drie exemplaren van de Gewone dwergvleermuis vlogen in de spleet.

Figuur 6: De voorgevel van het pand van Hoorn 77

Overige waarnemingen:
Om 03.43 uur werd een roepende Bruine kikker gehoord aan de wegzijde van het pand. Om 04.43 uur begonnen de winterkoningen en merels te zingen. Tijdens dit bezoek werden veel pullen van de Kleine mantelmeeuw geteld op het braakliggende terrein. Deze meeuwen broedden op het terrein en op de daken in het plangebied.

Conclusie:
Evenals op 9 juni werden er drie gewone dwergvleermuizen aangetroffen die in de spleet tussen de gebouwen B en C vlogen. Hier bevindt zich een zomerverblijf.

5.1.4 Veldbezoek 4, woensdagavond 25 augustus 2021

Om 21.05 uur werd een Gewone dwergvleermuis waargenomen vliegend uit westelijke richting langs C2. Deze produceerde contact geluiden. Om 21.13 uur werd een Gewone dwergvleermuis aangetroffen aan de voorzijde van het pand B3,4. Deze foerageerde hier kort en verdween naar de achterzijde. Deze vleermuis maakte baltsgeluiden. Om 21.18 uur werd een foeragerende Gewone dwergvleermuis bij C2 aangetroffen. Deze vleermuis maakte eveneens baltsgeluiden. Tijdens een korte bui motregen schuilde een Gewone dwergvleermuis boven de roldeur bij C1. Van 21.36 tot 22.57 uur werden steeds gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze foerageerden en vlogen heen en weer van de voorzijde van pand B naar de achterzijde. Het ging steeds om een exemplaar die ook baltsgeluiden produceerde. Daarna werd het steeds stiller en passeerde er af een toe nog een Gewone dwergvleermuis.

Conclusie:
Tijdens dit veldbezoek werden baltsende gewone dwergvleermuizen aangetroffen in het plangebied. Er is niet waargenomen dat een vleermuis invloog. Omdat het in het donker slecht zichtbaar was en gezien de activiteit is een extra veldbezoek gedaan in de ochtend van 31 augustus.

5.1.5 Veldbezoek 5, dinsdagochtend 31 augustus 2021

Om 05.23 uur werden twee maal een baltsende Gewone dwergvleermuis waargenomen aan de achterzijde, B1 en B2, van het pand. Om 05.29 uur vloog een baltsende Gewone dwergvleermuis kort rond. Om 05.30 uur werd een Gewone dwergvleermuis waargenomen die even kort aan de daklijst boven de ingang tussen B1 en B2 bleef hangen. Om 05.39 uur werd kort een baltsende Gewone dwergvleermuis waargenomen en om 05.51 uur passeerde er een Gewone dwergvleermuis. Om 06.00 uur passeerden twee gewone dwergvleermuizen het plangebied. Om 06.18 uur werd een Gewone dwergvleermuis waargenomen die invloog boven de ingang aan de achterzijde tussen het trespa en de stenen muur. Hier zit een paarverblijf. Hierna werden geen vleermuizen meer waargenomen.

Figuur 7: Locatie paarverblijf pand B, achterzijde

Conclusie:
Er bevindt zich een paarverblijf in pand B aan de kant van het braakliggende gebied boven de ingang.

5.1.6 Veldbezoek 6, woensdagavond 14 september 2021

Om 20.18 uur vloog een Gewone dwergvleermuis langs de zijgevel van gebouw C en de achtergevel van gebouw B. Om 20.23 uur werd een Gewone dwergvleermuis gehoord bij de voorgevel van gebouw B. Van 20.25 tot 20.37 uur werd aan de voorzijde een Gewone dwergvleermuis aangetroffen, later vergezeld van een tweede Gewone dwergvleermuis. Beide vleermuizen produceerden baltsgeluiden. Regelmatig vlogen zij naar de achterzijde van het pand waar hetzelfde gebeurde. Om 20.43 uur werden door een waarnemer ongeveer zes baltsende gewone en ruige dwergvleermuizen aangetroffen bij een naburig pand bij open stootvoegen. Dit pand behoort niet tot het plangebied. Hier zit naar alle waarschijnlijkheid een paarverblijf van een Ruige en/of Gewone dwergvleermuis. Om 21.04 uur, 21.29 uur, 22.05 uur en 22.10 uur passeerde een Gewone dwergvleermuis het plangebied. Van 22.12 uur tot 23.10 uur werden zowel aan de voorzijde als aan de achterzijde baltsende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. De nadruk lag op de achterzijde van gebouw B.

Overige waarnemingen:
Om 22.21 uur vloog een Kwak over richting vogelpark Avifauna aan de oostzijde van het plangebied. Om 22.30 uur vloog een Ransuil over het braakliggende deel van het plangebied.

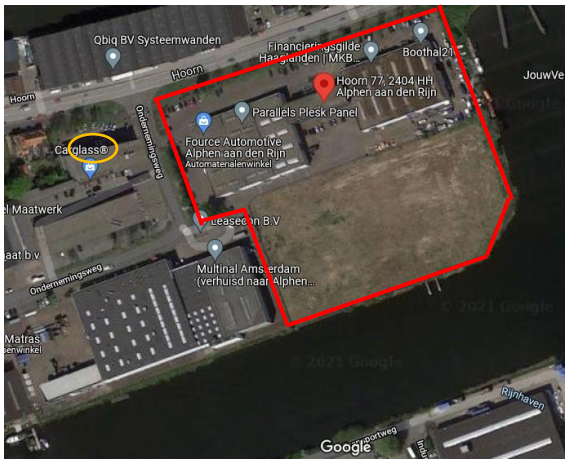

Figuur 8: Locatie vermoedelijk paarverblijf (gele contour) buiten plangebied (rode contour)

Conclusie:
Er zijn deze avond geen invliegbewegingen waargenomen in het plangebied. Er waren wel baltsende gewone dwergvleermuizen actief. Er is bij een naburig pand een groepje baltsende ruige en gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Het zomerverblijf is niet meer in gebruik.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is in het plangebied alleen de Gewone dwergvleermuis waargenomen. De Ruige dwergvleermuis is alleen buiten het plangebied waargenomen.

6.1.1 Zomer- en kraamverblijfplaatsen

Tijdens de eerste drie vleermuisonderzoeken, twee maal avond en eenmaal ochtend, is *een zomerverblijf van drie gewone dwergvleermuizen* aangetroffen.

6.1.2 Paarverblijf- en zwermplaatsen

Tijdens de vleermuisonderzoeken met betrekking tot de paarverblijven zijn twee avondbezoeken en een extra ochtendbezoek uitgevoerd. Tijdens deze veldbezoeken is *een paarverblijf van een Gewone dwergvleermuis* aangetroffen. Buiten het plangebied bevindt zich waarschijnlijk een paarverblijf van Ruige en/of Gewone dwergvleermuis.

6.1.3 Winterverblijfplaats

Het is mogelijk dat de zomer- en paarverblijfplaats gebruikt wordt door enkele vleermuizen als winterverblijfplaats zolang de temperatuur niet te laag wordt.

6.1.4 Foerageergebied

Het plangebied betreft geen essentieel foerageergebied. Er werd van het plangebied wel gebruik gemaakt om te foerageren langs het gebouw en langs de bomen op de parkeerplaats vlak na het uitvliegen, maar in de omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig.

6.2 Sloop en nieuwbouw

Het beoogde initiatief in het plangebied betreft de renovatie dan wel sloop van een aantal gebouwen en de ontwikkeling van een woon-werkgebied en recreatie op bedrijventerrein Rijnhoek.
Door de sloop van één van de gebouwen en het realiseren van nieuwbouw zal overtreding van de volgende verbodsbepalingen optreden:

- Artikel 3.5.2: opzettelijk verstoren
- Artikel 3.5.4: beschadigen en/of vernielen van voortplantingsplaatsen en/of rustplaatsen

7 Advies

7.1 Aanvraag ontheffing verboden is mogelijk

Vanwege het optreden van de verbodsovertredingen gesteld in de Wet natuurbescherming 3.5.2 en 3.5.4 kan de initiatiefnemer bij het bevoegd gezag (Provincie Zuid-Holland) een ontheffing van de verboden aanvragen.

Provincie Zuid-Holland kan een ontheffing verlenen indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan (Artikel 3.8 lid 5):

5 Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;

2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;

3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;

4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of

5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Figuur 9: Artikel 3.8 lid 5 van de Wet natuurbescherming (bron: www.wetten.overheid.nl

Langs deze route is in principe 100% juridische zekerheid te verkrijgen aangaande sloop en nieuwbouw.

7.2 Schade voorkómen

Als schade zoveel mogelijk kan worden voorkómen is dit een serieuze optie. Dit dient dan met uiterste zorgvuldigheid en inzet plaats te vinden. Hierbij moet de volgende route worden door lopen:

a. Opstellen activiteitenplan
b. Realiseren tijdelijke verblijven vóór de sloop dan wel renovatie
c. Natuurinclusief bouwen met viervoudig aantal verblijfplaatsen
d. Opstellen Ecologisch Werk Protocol
e. Ecologische begeleiding tijdens de sloop dan wel renovatie en uitvoeringsperiode, begeleiding en uitvoering EWP
f. Eindrapport met bevindingen

Als wordt gekozen voor deze route blijft enige beperkte juridische onzekerheid aanwezig. Immers, hierbij wordt in de geest van de Wet natuurbescherming gehandeld. Het eindresultaat m.b.t. de integratie zorgt dat de biodiversiteit kwalitatief zeker zo goed kan zijn als in 6.1.

Figuur 10: Stappenplan onderzoek Wet Natuurbescherming (bron: www.regelink.net)

7.3 Algemene Zorgplicht

Voor planten- en diersoorten geldt in het kader van de Wet Natuurbescherming de algemene zorgplicht. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, deze handelingen achterwege dient te laten of verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

7.4 Overige aanbevelingen

Voor de vleermuizen en voor de gebruikers van de nieuwe bebouwing en recreatie verdient het de aandacht om groen waar mogelijk aan te planten.

In het kader van duurzaamheid past aandacht voor behoud en herstel van biodiversiteit. Het is gewenst natuur-inclusief te bouwen en een aantal gewenste voorzieningen te integreren voor Huismus, Gierzwaluw en vleermuizen (zie figuur 11-12):

a. Voor de Huismus wordt ruimte beschikbaar gehouden onder de onderste twee rijen dakpannen. Dus geen vogelschroten aanbrengen.
b. Voor de Gierzwaluw worden twee holle inbouwstenen ingemetseld hoog in de zijgevels.
c. Voor vleermuizen worden kasten ingemetseld in de spouw op diverse plaatsen en op een aantal zijgevels vleermuiskasten geplaatst.
   Aanbevolen wordt: voorzieningen voor de Gewone dwergvleermuis, voor de Laatvlieger en in beperkte mate voor de Ruige dwergvleermuis en Meervleermuis i.v.m. paarverblijven langs de migratieroute over de Oude Rijn.

Enkele aanbieders van producten zijn Faunaprojecten.nl, Veldshop.nl, Vivarapro.nl

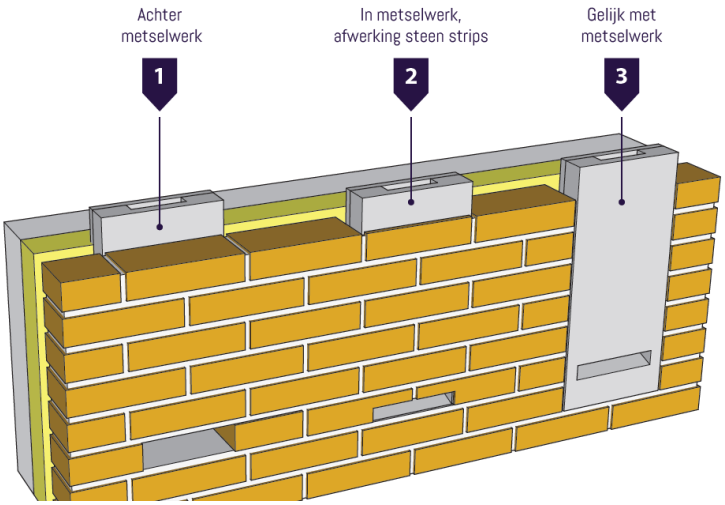

Figuur 11: Mogelijkheden voor vleermuizen: inbouwkasten

Figuur 12: Mogelijkheden voor gierzwaluwen: nestgelegenheid onder overstek of inbouwsteen in gevel (gierzwaluw, 2020)

8 Bronnen

Gebruikte literatuur:

1. Bij12, *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017.

2. BIJ12, *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, Pipistrellus nathusii*, versie 1.0, juli 2017.

3. BIJ12, *Kennisdocument Rosse vleermuis, Nyctalus noctula*, versie 1.0, juli 2017.

4. BIJ12, *Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis, Plecotus auritus,* versie 1.0, juli 2017.

5. Vleermuis vak beraad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging. *Vleermuisprotocol 2021*, januari 2021.

6. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Herkenning van Nederlandse vleermuissoorten aan hun geluid, 2001.

7. Kapteyn K., Vleermuizen in het landschap, 1995.

8. Ministerie van Economische Zaken, *Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen*, versie 1.3 december 2016.

9. © NDFF - quickscanhulp.nl 26 februari 2020

Internetpagina's

10. www.bij12.nl
11. www.vleermuis.net
12. www.zoogdiervereniging.nl

Watersnip Advies
Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie
Watersnip v.o.f.
’s-Gravenbroekseweg 154
2811 GK Reeuwijk
KvK 76653862
+31 (0)182-395460
www.watersnipadvies.info
advies@watersnip.info